

Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT

M. SZPUNAR

fremst den 11. maj 2023¹

Sag C-201/22

Kopioisto r.y.

mod

Telia Finland Oyj

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Korkein oikeus (øverste domstol, Finland))

»Præjudiciel forelæggelse – intellektuelle ejendomsrettigheder – direktiv 2014/26/EU – kollektiv forvaltning af ophavsret og beslægtede rettigheder – kollektiv forvaltningsorganisation – direktiv 2004/48/EF – foranstaltninger, procedurer og retsmidler, der er nødvendige for at sikre håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder – artikel 4 – personer berettiget til at anmode om anvendelse af de i direktivet fastsatte foranstaltninger, procedurer og retsmidler – kollektive forvaltningsorganisationer, der er godkendt til at udstede kollektive licenser med udvidet virkning – rettighedshavere, der ikke har givet organisationen tilladelse til at repræsentere dem«

Indledning

1. Trods en punktvis harmonisering² er de proceduremæssige aspekter af beskyttelsen af de intellektuelle ejendomsrettigheder i vidt omfang fortsat underlagt uensartede nationale bestemmelser. Bestemmelserne i direktiv 2004/48/EF³ har til formål at begrænse de deraf følgende ulemper for udviklingen af det indre marked, idet der i direktivet i dette øjemed er defineret et katalog over foranstaltninger, som skal være fastsat i national ret med henblik på at sikre overholdelsen af ophavsrettigheder og dermed beslægtede rettigheder i forbindelse med retslige procedurer.

2. De vanskeligheder, der opstår i den foreliggende sag, vedrører dog ikke det nævnte katalog over foranstaltninger, men de personer, der burde være berettigede til at anvende foranstaltningerne ved de nationale domstole. Det primære spørgsmål er således, hvorvidt artikel 4, litra c), i direktiv 2004/48 pålægger medlemsstaterne at anerkende, at organisationer til kollektiv forvaltning af

¹ – Originalsprog: fransk.

² – Jf. artikel 8 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22.5.2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet (EFT 2001, L 167, s. 10).

³ – Europa-Parlamentets og Rådets direktiv af 29.4.2004 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder (EUT 2004, L 157, s. 45, berigtiget i EUT 2004, L 195, s. 16).

intellektuelle ejendomsrettigheder (herefter »kollektiv forvaltningsorganisation«) har søgsmålskompetence i eget navn i tvister om anvendelse af de i dette direktiv fastsatte foranstaltninger.

3. Dette spørgsmål er i den foreliggende sag opstået i forbindelse med den virksomhed, som drives af en organisation, der kan udstede licenser med en såkaldt udvidet virkning. Licenser med udvidet virkning, der blev indført i Skandinavien i 1960'erne⁴, er en original ordning for forvaltning af intellektuelle ejendomsrettigheder, som giver visse kollektive forvaltningsorganisationer tilladelse til at tildele udnyttelsesrettigheder på vegne af ikke blot deres medlemmer, men også på vegne af andre rettighedshavere, som ikke har valgt en individuel forvaltning af deres rettigheder. Denne ordning har bevist sit værd på områder, hvor mangfoldigheden af værker, der kan udnyttes af licenshaverne, og den massive fragmentering af markedet gør forvaltning via individuelle aftaler vanskelig og skaber stor retsikkerhed⁵.

4. De udvidede beføjelser, som er tillagt de kollektive forvaltningsorganisationer med henblik på forvaltningen af rettighederne, vækker tvivl om, hvilken rolle disse organisationer bør have i domstolsbeskyttelsen af den intellektuelle ejendomsret. Dette spørgsmål bør besvares under hensyntagen til de markante forskelle, der er på medlemsstaterne med hensyn til deres søgsmålsprocedurer. Disse forskelle forklarer efter min opfattelse den forsigtighed, som EU-lovgiver udviste ved at undlade at foretage en fuld harmonisering af de nationale bestemmelser inden for rammerne af de gældende EU-retlige bestemmelser.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 93/83/EØF

5. Artikel 9 i direktiv 93/83/EØF⁶ med overskriften »Udøvelse af retten til viderespredning« har følgende ordlyd:

»1. Medlemsstaterne skal sikre, at den ret, som indehaverne af ophavsrettigheder og beslægtede rettigheder har til at give eller nægte en kabeldistributør tilladelse til viderespredning pr. kabel[,] alene kan gøres gældende gennem forvaltningsselskaber.

2. Har en rettighedshaver ikke overdraget varetagelsen af sine rettigheder til et forvaltningsselskab, anses det forvaltningsselskab, der varetager rettigheder af samme kategori, for at være berettiget til at varetage vedkommendes rettigheder. Varetager mere end et forvaltningsselskab rettigheder af samme karakter, kan rettighedshaveren frit vælge, hvilket af de pågældende forvaltningsselskaber der skal anses for at være berettiget til at varetage vedkommendes rettigheder. En rettighedshaver som omhandlet i dette stykke skal have de

⁴ – Med hensyn til indarbejdelsen af kollektive licenser med udvidet virkning i EU-retten, jf. A. Quaedvlieg, »Les licences collectives étendues. Un oiseau exotique des lacs du Nord fait un atterrissage réussi à Bruxelles«, *Revue internationale du droit d'auteur*, nr. 4, 2020, s. 189.

⁵ – Med hensyn til en generel beskrivelse af ordningen og et detaljeret kort over de løsninger, som medlemsstaterne har indført vedrørende aftaler om licens med udvidet virkning på de digitale markeder; jf. undersøgelse bestilt af Kommissionen, *Study on Emerging Issues on Collective Licensing Practices in the Digital Environment*, Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg, 2021, s. 131-242.

⁶ – Rådets direktiv af 27.9.1993 om samordning af visse bestemmelser vedrørende ophavsrettigheder og ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med radio- og TV-udsendelse via satellit og viderespredning pr. kabel (EFT 1993, L 248, s. 15).

samme rettigheder og forpligtelser som følge af aftalen mellem kabeldistributøren og det forvaltningsselskab, der anses for at være berettiget til at varetage vedkommendes rettigheder, som de rettighedshavere, der har bemyndiget det pågældende forvaltningsselskab til at varetage deres rettigheder, og vedkommende kan påberåbe sig disse rettigheder inden for en periode, der fastsættes af den berørte medlemsstat, og som ikke kan være på mindre end tre år at regne fra datoen for den viderespredning pr. kabel, hvori vedkommendes værk eller andet beskyttet materiale indgår.

3. En medlemsstat kan fastsætte, at en rettighedshaver, der giver tilladelse til førstegangsudsendelse på sit område af et beskyttet værk eller lignende, skal anses for at være indforstået med ikke at udøve sin ret til viderespredning pr. kabel på et individuelt grundlag, men at udøve den i overensstemmelse med bestemmelserne i dette direktiv.«

Direktiv 2004/48

6. Følgende fremgår af 3., 10. og 18. betragtning til direktiv 2004/48:

»(3) Uden effektive midler til at sikre håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder mindskes interessen [...] for innovation og kreativitet, og investeringerne vil falde. Det er derfor nødvendigt at sikre, at de materielle regler om intellektuel ejendomsret, der i dag i høj grad henhører under den gældende fællesskabsret, reelt anvendes i Fællesskabet. I den henseende er midlerne til at sikre håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder afgørende for et velfungerende indre marked.

[...]

(10) Formålet med dette direktiv er indbyrdes at tilnærme lovgivningerne med henblik på at sikre et højt, ækvivalent og ensartet beskyttelsesniveau i det indre marked.

[...]

(18) [De ved dette direktiv fastsatte] foranstaltninger, procedurer og retsmidler bør kunne kræves anvendt ikke kun af rettighedshaverne, men også af personer, der[,] i det omfang det er muligt efter og i overensstemmelse med den relevante lovgivning, har en direkte interesse og søgsmålsret, hvilket kan indbefatte faglige organisationer, der skal varetage forvaltningen af rettighederne eller forsvare de kollektive og individuelle interesser, de repræsenterer.«

7. Artikel 1 i direktiv 2004/48 med overskriften »Genstand« har følgende ordlyd:

»Dette direktiv vedrører de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, der er nødvendige for at sikre håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder. I dette direktiv omfatter udtrykket »intellektuelle ejendomsrettigheder« også industrielle ejendomsrettigheder.«

8. Dette direktivs artikel 2 med overskriften »Anvendelsesområde« bestemmer i stk. 1:

»Med forbehold af de midler, der er indført eller kan indføres i [EU-]lovgivningen eller i medlemsstaternes lovgivninger, for så vidt disse midler er gunstigere for rettighedshaverne, finder de i dette direktiv fastsatte foranstaltninger, procedurer og retsmidler anvendelse i overensstemmelse med artikel 3 på enhver krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder som fastsat i [EU-]retten og/eller den pågældende medlemsstats nationale ret.«

9. Det nævnte direktivs artikel 3 med overskriften »Almindelige bestemmelser« fastsætter:

»1. Medlemsstaterne fastsætter de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, der er nødvendige for at sikre håndhævelsen af de intellektuelle ejendomsrettigheder, der er omfattet af dette direktiv. [...]

2. Foranstaltningerne og retsmidlerne skal [...] være effektive, stå i et rimeligt forhold til krænkelsen og have afskrækkende virkning, og de skal anvendes på en sådan måde, at der ikke opstår hindringer for lovlig samhandel, og at der ydes garanti mod misbrug af dem.«

10. Artikel 4 i direktiv 2004/48 med overskriften »Personer berettiget til at anmode om anvendelse af foranstaltninger, procedurer og retsmidler« er affattet som følger:

»Medlemsstaterne anerkender:

- a) indehavere af intellektuelle ejendomsrettigheder i overensstemmelse med den lovgivning, der finder anvendelse
- b) alle andre personer, der har tilladelse til at anvende disse rettigheder, navnlig licenshavere, i det omfang det er muligt efter og i overensstemmelse med den lovgivning, der finder anvendelse
- c) organisationer til kollektiv forvaltning af intellektuelle ejendomsrettigheder, der efter reglerne er officielt anerkendt som berettigede til at repræsentere indehavere af intellektuelle ejendomsrettigheder, i det omfang det er muligt efter og i overensstemmelse med den lovgivning, der finder anvendelse
- d) faglige interesseorganisationer, der efter reglerne er anerkendt som berettigede til at repræsentere indehavere af intellektuelle ejendomsrettigheder, i det omfang det er muligt efter og i overensstemmelse med den lovgivning, der finder anvendelse

som personer, der kan anmode om anvendelse af de i dette kapitel omhandlede foranstaltninger, procedurer og retsmidler.«

Direktiv 2014/26

11. Følgende fremgår af 12. betragtning til direktiv 2014/26/EU⁷:

»Dette direktiv finder anvendelse på alle kollektive forvaltningsorganisationer, med undtagelse af afsnit III, som kun finder anvendelse på kollektive forvaltningsorganisationer, der forvalter ophavsmænds rettigheder til musikværker med henblik på onlineanvendelse på multiterritorial basis, men blander sig ikke i ordninger vedrørende forvaltning af rettigheder i medlemsstaterne, såsom individuel forvaltning, udvidelse af en aftale mellem en repræsenterende kollektiv forvaltningsorganisation og en bruger, dvs. aftalelicenser, obligatorisk kollektiv forvaltning, retlige formodninger om repræsentation og overførsel af rettigheder til kollektive forvaltningsorganisationer.«

⁷ – Europa-Parlamentets og Rådets direktiv af 26.2.2014 om kollektiv forvaltning af ophavsret og beslægtede rettigheder samt multiterritoriale licenser for rettigheder til musikværker med henblik på onlineanvendelse i det indre marked (EUT 2014, L 84, s. 72).

12. Dette direktivs artikel 3, litra a), med overskriften »Definitioner« har følgende ordlyd:

»I dette direktiv forstås ved:

- a) »kollektiv forvaltningsorganisation«: enhver organisation, som er bemyndiget ved lov eller ved overdragelse, licens eller anden kontraktmæssig aftale til at forvalte ophavsret eller ophavsretsbeslægtede rettigheder for mere end én rettighedshaver til kollektiv gavn for disse rettighedshavere som sit eneste eller primære formål, og som opfylder et eller begge af følgende kriterier:
- i) [D]en er ejet eller kontrolleret af sine medlemmer.
 - ii) [D]en er almennyttig.«

13. Det nævnte direktivs artikel 35 med overskriften »Tvistbilæggelse« er affattet således:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at tvister mellem kollektive forvaltningsorganisationer og brugere om især gældende og foreslåede licensbetingelser eller brud på kontrakter kan forelægges en domstol eller, hvis det er relevant, et andet uafhængigt og upartisk tvistbilæggelsesorgan, hvor dette organ har ekspertise inden for intellektuelle ejendomsrettigheder.

2. Artikel 33 og 34 og nærværende artikels stk. 1 berører ikke parternes ret til at gøre deres rettigheder gældende og forsvare deres rettigheder ved at anlægge sag ved en domstol.«

Finsk ret

14. Det er ved § 26, stk. 1, i tekijänoikeuslaki (404/1961) (lov om ophavsret), som ændret ved lov nr. 607/2015 (herefter »loven om ophavsret«), med overskriften »Aftalelicens« fastsat, at denne lovs bestemmelser om aftalelicenser finder anvendelse på en aftale om anvendelse af værker af ophavsmænd inden for et bestemt område, som indgås mellem en bruger og den organisation, der inden for dette område, med godkendelse fra ministeriet for uddannelse og kultur, repræsenterer talrige ophavsmænd til værker, som anvendes i Finland. I henseende til en sådan aftale anses en godkendt organisation for at være berettiget til også at repræsentere ophavsmændene til andre værker inden for samme område. En licenstag, der har fået tildelt en kollektiv licens i kraft af en sådan aftale, kan i overensstemmelse med denne aftales betingelser anvende alle værker af ophavsmænd inden for samme område.

15. I henhold til § 26, stk. 4, i loven om ophavsret finder de nærmere bestemmelser, som den i stk. 1 nævnte organisation fastsætter vedrørende fordelingen af vederlagene for reproduktion, formidling eller udsendelse af værkerne mellem de ophavsmænd, som den direkte repræsenterer, eller anvendelsen af vederlagene til formål, der er fælles for ophavsmændene, også anvendelse på de ophavsmænd inden for samme område, som denne organisation ikke repræsenterer direkte.

De faktiske omstændigheder, der ligger til grund for tvisten, retsforhandlingerne i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

Tvistens baggrund og retsforhandlingerne i hovedsagen

16. Kopiosto r.y. er en kollektiv forvaltningsorganisation, der repræsenterer indehaverne af ophavsrettigheder som omhandlet i artikel 3, litra a), i direktiv 2014/26 og er godkendt af ministeriet for uddannelse og kultur som en organisation, der har beføjelse til at udstede licenser med udvidet virkning. Disse licenser vedrører bl.a. rettighederne til viderespredning af de værker, der er omfattet af udsendelsen af et radio- eller TV-program. Samtidig forvalter og tildeler Kopiosto licenser på vegne af et stort antal ophavsmænd på grundlag af fuldmagter, som den har fået af disse ophavsmænd.

17. Selskabet Telia Finland Oyj (herefter »Telia«) driver et kabel-TV-net, hvorigennem de nationale tv-kanalers signaler transmitteres ukodet til offentligheden.

18. Den 24. januar 2018 anlagde Kopiosto et krænkelssøgsmål ved markkinaoikeus (domstol i handelsretlige sager, Finland) med påstand om, at det blev fastslået, at Telia havde foretaget viderespredning af TV-udsendelser uden tilladelse fra Kopiosto. I denne forbindelse krævede Kopiosto kompensation og erstatning, idet organisationen principalt påberåbte sig sin egenskab af organisation med beføjelse til at udstede licenser med udvidet virkning og subsidiært sin egenskab af fuldmagthaver for de ophavsmænd, der havde overladt den forvaltningen af deres rettigheder.

19. Ved dom af 18. juni 2019 afviste markkinaoikeus (domstol i handelsretlige sager) Kopiostos påstande med den begrundelse, at denne organisation ikke havde ret til at anlægge krænkelssøgsmål i eget navn.

20. Kopiosto iværksatte appel ved Korkein oikeus (øverste domstol, Finland) til prøvelse af denne dom, idet organisationen gjorde gældende, at den havde en direkte søgsmålsinteresse i tvister om de rettigheder, der var omfattet af de licenser, som den udstedte.

21. Som svar på Kopiostos argumenter har Telia gjort gældende, at denne organisations berettigelse til at tildele kollektive licenser ikke giver den ret til at anlægge krænkelssøgsmål i eget navn, idet et sådant søgsmål er forbeholdt indehaverne af disse rettigheder, dvs. enten ophavsmændene eller erhververne heraf.

De præjudicielle spørgsmål

22. I mangel af nationale bestemmelser om det i hovedsagen omhandlede emne er det den forelæggende rets opfattelse, at svaret på spørgsmålet om, hvorvidt det af Kopiosto anlagte krænkelssøgsmål kan antages til realitetsbehandling, afhænger af den fortolkning, der bør anlægges af de relevante bestemmelser i direktiv 2004/48, sammenholdt med artikel 17 og 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).

23. I denne forbindelse ønsker den forelæggende ret for det første oplyst, om de kollektive forvaltningsorganisationers berettigelse til at anmode om anvendelse af de i direktiv 2004/48 omhandlede foranstaltninger alene beror på deres almindelige partsevne eller tillige afhænger af, at der i den gældende lovgivning findes særlige bestemmelser herom.

24. Korkein oikeus (øverste domstol) ønsker endvidere oplyst, om begrebet »direkte interesse«, der fremgår af 18. betragtning til direktiv 2004/48, er et selvstændigt begreb i EU-retten, således at den ensartede fortolkning af dette begreb bør medføre, at de kollektive forvaltningsorganisationers direkte interesse i i eget navn at anmode om anvendelse af de i dette direktiv fastsatte foranstaltninger anerkendes.

25. Endelig ønsker den forelæggende ret oplyst, såfremt de kollektive forvaltningsorganisationer er berettigede til at anmode om anvendelse af de i direktiv 2004/48 omhandlede foranstaltninger, hvilke konsekvenser dette får i henseende til de grundlæggende rettigheder, der er fastlagt i chartrets artikel 17 og 47, for de rettighedshavere, der ikke er medlem, hvis disse organisationer har beføjelse til at udstede kollektive licenser med udvidet virkning.

26. Det er på denne baggrund, at Korkein oikeus (øverste domstol) har besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) Sigtes der med hensyn til licensaftaleorganisationer, som kollektivt forvalter intellektuelle ejendomsrettigheder, med beføjelsen til at anlægge sag for at forsvare disse rettigheder, som forudsættes af søgsmålskompetencen på grundlag af artikel 4, litra c), i direktiv 2004/48, udelukkende til den almindelige partsevne i retssager, eller kræves der dermed en ret til i eget navn at anlægge sag for at forsvare de omhandlede rettigheder, som udtrykkeligt er anerkendt i den nationale lovgivning?
- 2) Skal udtrykket »direkte interesse i at forsvare rettighederne tilhørende de rettighedsindehavere, som den repræsenterer« ved fortolkningen [af] artikel 4, litra c), i direktiv 2004/48 fortolkes ensartet i alle medlemsstater, når det drejer sig om retten for en forvaltningsorganisation som omhandlet i artikel 3, litra a), i direktiv [2014/26] til i eget navn at anlægge sag vedrørende krænkelse af ophavsretten, hvis
 - i) det drejer sig om anvendelser af værker, for hvilke en organisation som licensaftaleorganisation som omhandlet i [loven om ophavsret] er berettiget til at tildele licensaftaler, som gør det muligt for licenstagere også at anvende værker af ophavsmænd i denne branche, som ikke har givet organisationen fuldmagt til at forvalte deres rettigheder
 - ii) det drejer sig om anvendelser af værker, for hvilke ophavsmændene ved kontrakt eller fuldmagt har givet organisationen bemyndigelse til at forvalte deres rettigheder, uden at ophavsrettighederne er blevet overdraget til organisationen?
- 3) Såfremt det lægges til grund, at organisationen som licensaftaleorganisation har en direkte interesse og søgsmålskompetence til at anlægge sag i eget navn: Hvilken betydning har det ved bedømmelsen af søgsmålskompetencen eventuelt i lyset af [chartrets artikel 17 og 47], at organisationen som licensaftaleorganisation også repræsenterer ophavsmænd, som ikke har bemyndiget den til at forvalte deres rettigheder, og at organisationens ret til at anlægge sag for at forsvare disse ophavsmænds rettigheder ikke er reguleret ved lov?«

27. Anmodningen om præjudiciel afgørelse er indgået til Domstolen den 15. marts 2022. Parterne i hovedsagen, den finske og den polske regering samt Europa-Kommissionen har indgivet skriftlige indlæg. Efter afslutningen af retsforhandlingernes skriftlige del har Domstolen fundet, at den er tilstrækkelig oplyst til at træffe afgørelse uden mundtlig forhandling.

Bedømmelse

Om det første præjudicielle spørgsmål

28. Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, om der med hensyn til licensaftaleorganisationer, som kollektivt forvalter intellektuelle ejendomsrettigheder, med beføjelsen til at anlægge sag for at forsvare disse rettigheder, som forudsættes af søgsmålskompetencen på grundlag af artikel 4, litra c), i direktiv 2004/48, udelukkende sigtes til den almindelige partsevne i retssager, eller om der dermed kræves en ret til i eget navn at anlægge sag for at forsvare de omhandlede rettigheder, som udtrykkeligt er anerkendt i den nationale lovgivning.

29. Af hensyn til læseligheden og for at sondre klart mellem *partsevne* (som generelt udspringer af status som juridisk person) og *søgsmålskompetence* (som vurderes i henseende til tvistens art og genstand) foreslår jeg, at Domstolen omformulerer dette spørgsmål således, at den forelæggende ret hermed nærmere bestemt ønsker oplyst, om den berettigelse, som organisationer til kollektiv forvaltning af intellektuelle ejendomsrettigheder har til at anmode om anvendelse af de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, der er fastsat i kapitel II i direktiv 2004/48, som omhandlet i dette direktivs artikel 4, litra c), alene er betinget af disse organisationers partsevne eller tillige af den i national ret udtrykkelige lovfæstelse af deres søgsmålskompetence til at forsvare de individuelle rettigheder, som de repræsenterer.

30. For at besvare dette spørgsmål skal det indledningsvis afgøres, om »berettigelsen til at anmode« som omhandlet i artikel 4, litra c), i direktiv 2004/48 alene afhænger af de kollektive forvaltningsorganisationers partsevne eller tillige af, om disse organisationer har søgsmålskompetence. Såfremt det sidste er tilfældet, skal det derefter afgøres, om denne søgsmålskompetence skal være udtrykkeligt fastsat ved gældende lovgivning.

Fortolkningen af »berettigelsen til at anmode« som omhandlet i artikel 4, litra c), i direktiv 2004/48

31. Dette første spørgsmål finder jeg ikke særlig komplekst. Efter min opfattelse er der ingen tvivl om, at de kollektive forvaltningsorganisationers berettigelse til at anmode om anvendelse af de foranstaltninger, der er fastlagt i kapitel II i direktiv 2004/48, er betinget af deres søgsmålskompetence, hvorfor deres almindelige partsevne alene ikke er tilstrækkelig i dette øjemed.

32. Begrebet »berettigelse til at anmode«, jf. artikel 4, litra c), i direktiv 2004/48, er i denne henseende ikke særlig præcist. Denne bestemmelse skal imidlertid sammenholdes med 18. betragtning til dette direktiv. Denne betragtning indhold er blevet fortolket i SNB-REACT-dommen⁸, hvori Domstolen fastslog, at »medlemsstaterne er forpligtet til at anerkende, at en organisation til kollektiv repræsentation af varemærkeindehavere, [...] er berettiget til med henblik på at forsvare disse varemærkeindehaveres rettigheder i eget navn at iværksætte de i dette direktiv fastsatte retsmidler, og med henblik på at håndhæve de nævnte rettigheder i eget navn at indbringe sager for domstolene, forudsat at den nævnte organisation i henhold til national lovgivning betragtes som havende en direkte interesse i at forsvare disse rettigheder, og denne lovgivning gør det muligt for organisationen at optræde som part i retssager«⁹.

⁸ – Dom af 7.8.2018, C-521/17 (herefter »SNB-REACT-dommen«) (EU:C:2018:639).

⁹ – SNB-REACT-dommen, præmis 39. Min fremhævelse.

33. Det er efter min opfattelse åbenbart, at det heraf følger, at »berettigelsen til at anmode« som omhandlet i dette direktivs artikel 4, litra c), ikke alene afhænger af den almindelige partsevne, men også af den søgsmålskompetence, som den kollektive forvaltningsorganisation har i medfør af gældende lovgivning.

34. Dertil kommer, at den modsatte fortolkning, hvorefter »berettigelsen til at anmode« som omhandlet i artikel 4, litra c), i direktiv 2004/48 alene er betinget af partsevnen, fratager denne betingelse enhver praktisk funktion.

35. Som den finske regering har anført¹⁰, udgør partsevnen nemlig en almindelig rettighed for en juridisk person, hvilket er den status, som de kollektive forvaltningsorganisationer normalt har, uanset hvilken form disse organisationer antager i henhold til deres nationale lovgivning¹¹. I praksis er det alene de kollektive forvaltningsorganisationers søgsmålskompetence eller søgsmålsinteresse, der er kilde til usikkerhed¹².

36. Henset til ovenstående betragtninger er det min opfattelse, at berettigelsen til at anmode som omhandlet i artikel 4, litra c), i direktiv 2004/48 er betinget af, at de kollektive forvaltningsorganisationers søgsmålskompetence er lovfæstet. Det skal derfor fastslås, om denne kompetence skal være udtrykkeligt lovfæstet.

Nødvendigheden af en udtrykkelig lovfæstelse af søgsmålskompetencen

37. For så vidt som det første præjudicielle spørgsmål vedrører nødvendigheden af en *udtrykkelig* lovfæstelse i national ret af de kollektive forvaltningsorganisationers søgsmålskompetence, ønsker den forelæggende ret oplyst, om lovfæstelsen af denne kompetence skal ske i form af en bestemmelse i den skrevne lov.

38. Det er i så henseende min opfattelse, at i betragtning af de vanskeligheder, der opstår i forbindelse med den eventuelle anerkendelse af de kollektive forvaltningsorganisationers søgsmålskompetence i eget navn i stedet for i rettighedshavernes¹³, vil en tekst, der vedtages som en retsakt, bedst kunne opfylde behovet for retssikkerhed.

39. Det er imidlertid i praksis de færreste medlemsstater, der har en tekst, der specifikt regulerer de kollektive forvaltningsorganisationers søgsmålskompetence¹⁴. Det kan derfor ikke udelukkes, at dette spørgsmål er reguleret af proceduremæssige bestemmelser af generel karakter, eller at det bliver afgjort i overensstemmelse med retspraksis¹⁵, især i de medlemsstater, hvor de lavere retsinstanser officielt er forpligtede til at følge de højere retsinstansers praksis¹⁶.

¹⁰ – Jf. den finske regerings skriftlige indlæg, punkt 12 og 14.

¹¹ – Det fremgår af 14. betragtning til direktiv 2014/26, at dette ikke pålægger de kollektive forvaltningsorganisationer at antage en bestemt juridisk form. I praksis findes disse organisationer i form af selskaber, sammenslutninger, fagforeninger eller fonde.

¹² – Med hensyn til disputer i fransk ret om dette emne, jf. M. Vivant, J.-M. Bruguière, *Droit d'auteur et droits voisins*, 4. udg., Dalloz, Paris, 2019, punkt 1348, s. 1288 og 1289.

¹³ – Den forelæggende ret har omtalt disse vanskeligheder i forbindelse med det tredje præjudicielle spørgsmål.

¹⁴ – Navnlig er der ikke vedtaget nogen bestemmelse af denne type i Finland (jf. punkt 16 ff. i anmodningen om præjudiciel afgørelse).

¹⁵ – Som dette synes at have været tilfældet i Frankrig, hvor Cour de cassation (kassationsdomstol) bragte de hidtidige uoverensstemmelser i retspraksis til ophør, idet den afviste at tillægge de kollektive forvaltningsorganisationer søgsmålskompetence i tvister om forsvaret af rettigheder for kunstnere, der ikke var medlem heraf (dom af 11.9.2013, nr. 12-17 795, FR:CCASS:2013:C100905).

¹⁶ – Til illustration heraf kan dette være tilfældet i Polen, hvor et udvidet dommerkollegium ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) i henhold til artikel 87, stk. 1, i ustawa o Sądzie Najwyższym (lov om den øverste domstol) kan beslutte at »ophøje en afgørelse til et retsprincip«.

40. Under disse omstændigheder er det min opfattelse, at en ordlydsfortolkning af artikel 4, litra c), i direktiv 2004/48, for så vidt som de kollektive forvaltningsorganisationers søgsmålskompetence ifølge denne bestemmelse er betinget af »den lovgivning, der finder anvendelse« [o.a. på fransk: »*dispositions de la législation applicable*«] (min fremhævelse), risikerer at svække dette direktivs effektive virkning under visse omstændigheder.

41. Jeg mener derfor, at Domstolen i den foreliggende sag kunne lade sig inspirere af sin praksis vedrørende fremgangsmåderne for gennemførelse af direktiver i national ret¹⁷. Det følger af denne retspraksis, at »det for gennemførelsen af et direktiv ikke er absolut nødvendigt formelt og ordret at gentage direktivets bestemmelser i udtrykkelige specielle lovbestemmelser eller administrative bestemmelser, men at det er tilstrækkeligt, at der foreligger en generel retlig ramme, der giver en sikker hjemmel for, at direktivet anvendes fuldt ud på en tilstrækkelig klar og præcis måde«¹⁸.

42. En sådan retlig sammenhæng kan bl.a. skabes ved en veletableret retspraksis¹⁹.

43. Jeg foreslår derfor Domstolen, at den besvarer det første præjudicielle spørgsmål med, at en berettigelse, som organisationer til kollektiv forvaltning af intellektuelle ejendomsrettigheder har til at anmode om anvendelse af de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, der er fastsat i kapitel II i direktiv 2004/48, som omhandlet i dette direktivs artikel 4, litra c), er betinget af lovfæstelsen af deres søgsmålskompetence til at forsvare de individuelle rettigheder, som de repræsenterer. I mangel af vedtagne bestemmelser herom i den nationale lovgivning kan denne berettigelse udspringe af den generelle retlige sammenhæng, såfremt dens omfang og konsekvenser for de retsundergivnes situation er fastsat på en tilstrækkelig klar og præcis måde.

Om det andet præjudicielle spørgsmål

44. Ifølge affattelsen af det andet præjudicielle spørgsmål er det den selvstændige karakter af udtrykket »direkte interesse i at forsvare rettighederne tilhørende de rettighedsindehavere, som den repræsenterer«, der ønskes undersøgt.

45. Denne ordlyd fremgår intetsteds af direktiv 2004/48. I en lidt anden affattelse er udtrykket derimod blevet anvendt af Domstolen i SNB-REACT-dommen²⁰ i forbindelse med fortolkningen af artikel 4, litra c), i direktiv 2004/48, sammenholdt med 18. betragtning til dette direktiv²¹, hvori der henvises til begrebet »direkte interesse«.

46. Idet Domstolen støttede sig på denne betragtning, fastslog den, at artikel 4, litra c), i direktiv 2004/48 skulle forstås således, at når en organisation, der har ansvaret for kollektiv forvaltning af intellektuelle ejendomsrettigheder, ifølge national ret anses for at have en *direkte interesse* i at

¹⁷ – Denne praksis kan i den foreliggende hovedsag alene anvendes analogt og ikke direkte, for så vidt som anerkendelsen i national ret af de kollektive forvaltningsorganisationers søgsmålskompetence i mine øjne ikke følger af de krav, der stilles ved direktiv 2004/48. I min bedømmelse af det andet præjudicielle spørgsmål vil jeg begrunde, hvorfor jeg er nået til denne konklusion.

¹⁸ – Jf. dom af 13.2.2014, Kommissionen mod Det Forenede Kongerige (C-530/11, EU:C:2014:67, præmis 33 og den deri nævnte retspraksis).

¹⁹ – Jf. dom af 13.2.2014, Kommissionen mod Det Forenede Kongerige (C-530/11, EU:C:2014:67, præmis 34-36 og den deri nævnte retspraksis).

²⁰ – SNB-REACT-dommen, præmis 38.

²¹ – SNB-REACT-dommen, præmis 33.

forsvare de nævnte rettigheder, er medlemsstaterne forpligtet til at anerkende, at denne organisation er berettiget til at anmode om anvendelse af de i dette direktiv fastsatte foranstaltninger²².

47. I denne forbindelse er det min opfattelse, at det, som den forelæggende ret ønsker oplyst med sit spørgsmål til Domstolen om den selvstændige karakter af begrebet »direkte interesse« i SNB-REACT-dommen, er, om og i givet fald i hvilket omfang der pålægges medlemsstaterne en forpligtelse i medfør af bestemmelserne i direktiv 2004/48 til at anerkende de kollektive forvaltningsorganisationers søgsmålsinteresse i eget navn i tvister om anvendelsen af de i dette direktivs artikel 4, litra c), omhandlede foranstaltninger, såfremt en sådan interesse ikke følger af national ret.

48. Jeg foreslår derfor at omformulere det andet præjudicielle spørgsmål således, at den forelæggende ret med dette spørgsmål nærmere bestemt ønsker oplyst, om bestemmelserne i artikel 4, litra c), i direktiv 2004/48 skal fortolkes således, at medlemsstaterne er forpligtede til at anerkende, at de i denne bestemmelse omhandlede organisationer, der er beføjede til at tildele kollektive licenser, har direkte interesse i i eget navn at anmode om anvendelse af de i dette direktivs kapitel II fastsatte foranstaltninger, procedurer og retsmidler såsom krænkelssøgsmål, såfremt en sådan interesse ikke følger af national ret.

49. Dette spørgsmål blev i alt væsentligt besvaret benægtende i SNB-REACT-dommen²³, og jeg kan ikke se nogen grund til, at Domstolen skulle føle sig foranlediget til at træffe en anden afgørelse i den foreliggende sag.

50. Jeg minder om, at i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 4, litra c), i direktiv 2004/48 er berettigelsen til at anmode, som omhandlet i denne bestemmelse, fortsat betinget af »den lovgivning, der finder anvendelse«. I denne forbindelse fastslog Domolen, at »mens artikel 4, litra a), i direktiv 2004/48 bestemmer, at medlemsstaterne under alle omstændigheder anerkender, at indehavere af intellektuelle ejendomsrettigheder er berettiget til at anmode om anvendelsen af de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, der er omhandlet i direktivets kapitel II, præciserer litra b)-d) i sidstnævntes artikel 4 alle tre, at det kun er i det omfang, det er muligt efter og i overensstemmelse med den lovgivning, der finder anvendelse, at medlemsstaterne anerkender, at andre personer samt visse bestemte organisationer på samme måde er berettiget«²⁴.

51. For så vidt angår det i denne bestemmelse indeholdte udtryk »lovgivning, der finder anvendelse«, fastslog Domstolen, at denne formulering ikke alene henviste til den nationale lovgivning, men også til EU-retten²⁵.

52. Med henblik på at besvare det andet præjudicielle spørgsmål skal det derfor fastslås, om de nugældende bestemmelser i EU-retten anerkender den direkte interesse for de kollektive forvaltningsorganisationer såsom Kopiosto i i eget navn at anmode om anvendelse af de foranstaltninger, der er fastsat i direktiv 2004/48.

53. Dette er efter min opfattelse ikke tilfældet.

²² – SNB-REACT-dommen, præmis 34.

²³ – Jf. navnlig SNB-REACT-dommen, præmis 38.

²⁴ – SNB-REACT-dommen, præmis 28.

²⁵ – SNB-REACT-dommen, præmis 31.

54. For det første kan en sådan interesse ikke udledes af bestemmelserne i direktiv 2004/48.

55. Tværtimod – og uafhængigt af det efter min opfattelse klare indhold af artikel 4, litra c), i direktiv 2004/48 – viser forløbet af lovgivningsarbejdet forud for vedtagelsen af denne bestemmelse, at dette direktiv ikke pålægger medlemsstaterne at anerkende, at de kollektive forvaltningsorganisationer har mulighed for at anlægge sag i tvister om rettighedshavernes individuelle rettigheder. En bestemmelse, der forekom i Kommissionens oprindelige forslag, som indeholdt en sådan forpligtelse, blev nemlig opgivet²⁶.

56. For det andet følger de kollektive forvaltningsorganisationers søgsmålsinteresse efter min opfattelse heller ikke af bestemmelserne i direktiv 2014/26. Jeg vil dog alligevel kort opholde mig herved.

57. Artikel 35, stk. 1, i direktiv 2014/26 bestemmer nemlig, at medlemsstaterne skal sikre, »at tvister mellem kollektive forvaltningsorganisationer og brugere om især gældende og foreslåede licensbetingelser eller brud på kontrakter kan forelægges en domstol«. Henset til indholdet af denne bestemmelse kunne der heraf udledes en implicit anerkendelse af de kollektive forvaltningsorganisationers søgsmålsinteresse i tvister med brugerne.

58. En isoleret læsning af denne bestemmelse ville imidlertid stride mod formålene med og den generelle opbygning af direktiv 2014/26, som ikke har til formål at regulere de kollektive forvaltningsorganisationers søgsmålskompetence²⁷. En sådan læsning ville i øvrigt vanskeligt kunne forenes med bestemmelserne i artikel 4, litra c), i direktiv 2004/48, som regulerer dette område, og hvorfra direktiv 2014/16 ikke udgør en fravigelse. Det er således min opfattelse, at sidstnævnte direktivs artikel 35, stk. 1, ikke tillægger de kollektive forvaltningsorganisationer søgsmålsinteresse.

59. Endelig følger en sådan interesse heller ikke af artikel 12 i direktiv (EU) 2019/790²⁸, som gør det muligt for medlemsstaterne at indføre kollektive licensordninger med udvidet virkning²⁹ i visse situationer, der er angivet i denne bestemmelse.

²⁶ – Artikel 5 i forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om foranstaltninger og procedurer til sikring af overholdelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder (KOM(2003) 46 endelig) med overskriften »Personer, der kan begære foranstaltningerne og procedurerne anvendt« fastsatte i stk. 2, at »[m]edlemsstaterne giver organisationer, der varetager rettigheder eller faglige interesser, adgang til at anmode om anvendelsen af de i dette kapitel omhandlede foranstaltninger og procedurer, herunder at optræde som part i retssager for at varetage de kollektive og individuelle rettigheder og interesser, som de repræsenterer, forudsat at de repræsenterer indehavere af intellektuelle ejendomsrettigheder eller andre personer, der i henhold til den lovgivning, der finder anvendelse, har tilladelse til at påberåbe sig disse rettigheder« (min fremhævelse).

²⁷ – I henhold til ottende og niende betragtning til direktiv 2014/26 er det dettes formål at samordne de nationale regler om kollektive forvaltningsorganisationers adgang til at udøve virksomhed med forvaltning af ophavsret og beslægtede rettigheder og reglerne vedrørende deres styring og tilsyn og at fastsætte krav til kollektive forvaltningsorganisationer med henblik på at sikre en høj standard for forvaltning, økonomisk forvaltning, gennemsigtighed og rapportering.

²⁸ – Europa-Parlamentets og Rådets direktiv af 17.4.2019 om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked og om ændring af direktiv 96/9/EF og 2001/29/EF (EUT 2019, L 130, s. 92). Som Kommissionen har bemærket, har dette direktiv fortsat inden betydning for det svar, der i den foreliggende sag skal gives på det andet præjudicielle spørgsmål, for så vidt som det ikke finder anvendelse rationae temporis på tvisten i hovedsagen. Jeg finder det imidlertid hensigtsmæssigt at vende tilbage til den fortolkning af nævnte direktivs artikel 12, stk. 1, litra b), som Kommissionen har anlagt i sine skriftlige indlæg.

²⁹ – Artikel 12 med overskriften »Kollektive licenser med en udvidet virkning« i direktiv 2019/790 fastsætter følgende i stk. 1:
»Medlemsstaterne kan[...] for så vidt angår anvendelsen på deres område og med forbehold af de garantier, der er fastsat i denne artikel, fastsætte, at hvor en kollektiv forvaltningsorganisation, der er underlagt de nationale regler, som gennemfører direktiv [2014/26], i overensstemmelse med sine mandater fra rettighedshaverne indgår en licensaftale om udnyttelse af værker eller andre frembringelser:

a) kan en sådan aftale udvides til at omfatte rettighederne hos rettighedshavere, som ikke har tilladt, at den pågældende kollektive forvaltningsorganisation repræsenterer dem ved overdragelse, licens eller anden kontraktmæssig aftale, eller

b) for så vidt angår en sådan aftale, at organisationen har et retligt mandat eller formodes at repræsentere rettighedshavere, der ikke har givet organisationen tilladelse i overensstemmelse hermed.«

60. I denne henseende er jeg uenig i Kommissionens analyse³⁰, idet den synes at have fortolket udtrykkene »organisation [...] formodes at repræsentere rettighedshavere« og »retlige formodninger om repræsentation«, der fremgår af henholdsvis artikel 12, stk. 1, litra b), i direktiv 2019/790 og 12. betragtning til direktiv 2014/26, således, at de betegner de kollektive forvaltningsorganisationers proceduremæssige kompetencer. I den forbindelse, i hvilken de er blevet anvendt, betegner disse udtryk imidlertid en af *de nærmere regler for udstedelse af licenser* med udvidet virkning, som adskiller sig fra den »klassiske« model ved at give rettighedshaverne en større frihed³¹.

61. Jeg tilføjer, at lovfæstelsen af berettigelsen til at forvalte rettighederne ikke kræver anerkendelse af den tilhørende søgsmålskompetence eller søgsmålsinteresse. Visse kollektive forvaltningsordninger såsom ordningen for retlig formodning om repræsentation fører ikke nødvendigvis til en overdragelse af rettighederne til de kollektive forvaltningsorganisationer, hvorfor beføjelsen til at udstede en licens med udvidet virkning ikke kræver en implicit lovfæstelse af deres søgsmålskompetence i stedet for rettighedshaveren³². Denne kompetence kan i givet fald udspringe af særligt vedtagne bestemmelser herom³³.

62. På baggrund af ovenstående betragtninger er det min opfattelse, at de gældende EU-retlige bestemmelser ikke pålægger medlemsstaterne en forpligtelse til at anerkende de kollektive forvaltningsorganisationers søgsmålsinteresse i eget navn i tvister om anvendelsen af de i direktiv 2004/48 fastsatte foranstaltninger.

63. Jeg foreslår derfor Domstolen at besvare det andet præjudicielle spørgsmål med, at bestemmelserne i artikel 4, litra c), i direktiv 2004/48 skal fortolkes således, at medlemsstaterne ikke er forpligtede til at anerkende, at de i denne bestemmelse omhandlede organisationer, der er beføjede til at tildele kollektive licenser, har direkte interesse i i eget navn at anmode om anvendelse af de i dette direktivs kapitel II fastsatte foranstaltninger, procedurer og retsmidler såsom krænkelssøgsmål, såfremt en sådan interesse ikke følger af den nationale lovgivning, der finder anvendelse.

Om det tredje præjudicielle spørgsmål

64. Det tredje præjudicielle spørgsmål er blevet stillet for det tilfælde, at det i fravær af nogen som helst relevant bestemmelse i national ret blev lagt til grund, at bestemmelserne i direktiv 2004/48 pålagde medlemsstaterne en forpligtelse til at anerkende, at de kollektive forvaltningsorganisationer har søgsmålskompetence i eget navn i tvister vedrørende rettigheder, der er omfattet af licenser med udvidet virkning. Den forelæggende ret ønsker oplyst, om en sådan forpligtelse ville være i overensstemmelse med de rettigheder, der er fastsat i chartrets artikel 17 og 47.

³⁰ – Punkt 24 og 26 i Kommissionens skriftlige indlæg.

³¹ – Med hensyn til en klassifikation af ordninger for licenser med udvidet virkning og deres karakteristika, jf. undersøgelse bestilt af Kommissionen, *Study on Emerging Issues on Collective Licensing Practices in the Digital Environment*, Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg, 2021, s. 132.

³² – Det er af samme grund min opfattelse, at Kopiostos søgsmålskompetence i hovedsagen ikke kan udledes af bestemmelserne i direktiv 93/83, for så vidt som dette direktivs artikel 9 fastsætter en ordning for tvungen kollektiv forvaltning på området for viderespredning pr. kabel.

³³ – Dette er eksempelvis tilfældet i Polen, hvor de kollektive forvaltningsorganisationers søgsmålskompetence, som er omfattet af den retlige formodning om repræsentation, er blevet lovfæstet i artikel 5, stk. 1, i *ustawa o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi* (lov om kollektiv forvaltning af ophavsrettigheder og beslægtede rettigheder) af 15.6.2018.

65. Henset til den besvarelse, som jeg har foreslået af det andet præjudicielle spørgsmål, er det efter min opfattelse uforholdsmæssigt at besvare det tredje spørgsmål. Det problem, som den forelæggende ret har rejst, kan kun opstå og analyseres i forbindelse med en national lovgivning, hvorved de kollektive forvaltningsorganisationers søgsmålskompetence eller søgsmålsinteresse er lovfæstet, hvilket ikke er tilfældet i den foreliggende sag³⁴.

66. Dertil kommer, at de kollektive forvaltningsorganisationers søgsmålskompetence kun med føje kan anerkendes, hvis ophavsmændenes interesser og grundlæggende rettigheder er tilstrækkeligt sikret, hvilket afhænger af en hel samling af materielle og processuelle nationale retsfor skrifter, som er blevet delvist harmoniseret ved bestemmelserne i direktiv 2014/26.

67. Disse retsfor skrifter vedrører bl.a. spørgsmål om, hvorvidt der findes en fravalgsordning vedrørende forvaltning af rettigheder, om rettighedshaverens ret til at intervenere eller gøre indsigelse, konsekvenserne af en eventuel afvisning fra en kollektiv forvaltningsorganisationers side, rækkevidden og virkningerne af alternative tvistbilæggelsesmetoder eller muligheden for at drage forvalteren erstatningsretligt til ansvar i forbindelse med et aftalelignende forhold som f.eks. negotiorum gestio. Under omstændighederne i den foreliggende sag er disse spørgsmål dog af hypotetisk karakter.

Forslag til afgørelse

68. På baggrund af samtlige ovenstående betragtninger foreslår jeg, at Domstolen besvarer de præjudicielle spørgsmål, som Korkein oikeus (øverste domstol, Finland) har forelagt, således:

- »1) En berettigelse, som organisationer til kollektiv forvaltning af intellektuelle ejendomsrettigheder har til at anmode om anvendelse af de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, der er fastsat i kapitel II i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder, som omhandlet i dette direktivs artikel 4, litra c), er betinget af lovfæstelsen af deres søgsmålskompetence til at forsvare de individuelle rettigheder, som de repræsenterer. I mangel af vedtagne bestemmelser herom i den nationale lovgivning kan denne berettigelse udspringe af den generelle retlige sammenhæng, såfremt dens omfang og konsekvenser for de retsundergivnes situation er fastsat på en tilstrækkelig klar og præcis måde.
- 2) Bestemmelserne i artikel 4, litra c), i direktiv 2004/48 skal fortolkes således, at medlemsstaterne ikke er forpligtede til at anerkende, at de i disse bestemmelser omhandlede organisationer, der er beføjede til at tildele kollektive licenser, har direkte interesse i i eget navn at anmode om anvendelse af de i dette direktivs kapitel II fastsatte foranstaltninger, procedurer og retsmidler såsom krænkelssøgsmål, såfremt en sådan interesse ikke følger af den nationale lovgivning, der finder anvendelse.«

³⁴ – Jf. forelæggelsesafgørelsens præmis 16-19.